

Bases i Inicis del Desenvolupament

- **Codi** 244012
- **Curs** 2007
- **Departament** 6254400 Dept. Psicologia Evolutiva i de l'Educació
- **Coordinador** M. MAGDALENA RIVERO GARCIA
- **Descriptors** Els descriptors, indicadors del contingut de l'assignatura, són els següents: primera infància; teories del desenvolupament: mètodes de estudi del desenvolupament; desenvolupament psicomotor; desenvolupament cognitiu; desenvolupament social; desenvolupament de la comunicació i del llenguatge.

Competències

Genèriques o transversals: 1. Raonar de manera analítica i crítica en relació amb continguts i situacions pròpies de la psicologia. 2. Organitzar i planificar les pròpies actuacions de manera eficaç i eficient per a l'assoliment de propòsits acadèmics i professionals. 3. Cercar, seleccionar i gestionar informació especialitzada de manera estratègica, fent ús de les diferents tecnologies i fonts d'informació. 4. Interactuar adequadament en situacions socials i professionals, amb propòsits i tipus d'interlocutors variats. 5. Mostrar un perfil personal compatible amb l'actuació acadèmica i professional. 6. Conèixer i respectar els principis ètics que regeixen les actuacions dels psicòlegs. 7. Comunicar-se oralment i per escrit a nivell interuniversitari.

Específiques: 1. Detecció de necessitats: identificar i analitzar les demandes i les necessitats de persones o grups. 2. Avaluació: formular i contrastar hipòtesis sobre les demandes, els problemes o les necessitats dels destinataris; valorar, contrastar i prendre decisions sobre l'elecció dels mètodes, procediments de recollida de dades i instruments de mesura adequats en cada situació o context d'avaluació; elaborar i redactar informes sobre els resultats de l'avaluació, la recerca o els serveis demanats. 3. Intervenció, assessorament, mediació i tractament: establir objectius realistes i elaborar un pla de treball que condueixi a establir-los; respondre i actuar amb flexibilitat, respecte i discreció en els contextos d'intervenció i assessorament psicològic. 4. Recerca: fer servir les diferents fonts documentals en psicologia; recollir, ordenar i classificar dades; prendre decisions de manera crítica; analitzar i interpretar les dades; difondre el coneixement derivat de la recerca. 5. Compromís ètic i de responsabilitat professional: conèixer, prendre decisions i actuar d'acord a les normes deontològiques de la psicologia; comprendre el concepte i la necessitat d'una pràctica psicològica basada en l'evidència com a garantia de responsabilitat professional.

Objectius

- **Coneixements**

- -Adquirir una concepció de la psicologia evolutiva com a disciplina bàsica que té un objecte d'estudi propi -els processos de canvi psicològic al llarg del cicle vital- i una dimensió aplicada en els diferents àmbits en els que es poden plantejar necessitats de prevenció, assessorament, intervenció o optimització en relació amb els processos de desenvolupament psicològic.
- Adquirir una concepció àmplia, holística i oberta del desenvolupament, com a procés estretament vinculat a la socialització, la cultura, l'educació i l'aprenentatge.
- Conèixer les característiques fonamentals dels principals contextos en els quals té lloc el desenvolupament a la primera infància.
- Conèixer els principals marcs teòrics i metodològics per a l'estudi del desenvolupament, analitzant les seves principals aportacions i limitacions des d'una perspectiva integradora.
- Conèixer els principals processos i aspectes fenomenològics del desenvolupament psicològic als dos primers anys de vida, així com els factors que hi intervenen.

- **Habilitats, destreses**

- -Aprendre a observar, analitzar i valorar les característiques del context familiar com a context de desenvolupament fonamental a la primera infància.
- Aprendre a buscar i seleccionar informació rellevant per a l'anàlisi, la comprensió i la intervenció sobre el procés de desenvolupament a la primera infància.
- Desenvolupar habilitats i estratègies d'estudi i treball individual i en grup cooperatiu.
- Desenvolupar habilitats relacionades amb l'ús del llenguatge oral i escrit com a instruments fonamentals per a la comunicació a l'aula i per a l'aprenentatge.

- **Actituds, valors i normes**

- -Desenvolupar una actitud favorable vers els treball en equip, mostrant actituds de rigor intel·lectual, respecte i col·laboració amb els companys de grup.
- Desenvolupar una actitud de reflexió crítica vers el propi coneixement i la pròpia formació com a professional de la psicologia i una actitud de disposició vers la formació permanent.
- Adoptar una actitud oberta a la interdisciplinarietat que promogui la relació de la psicologia del desenvolupament amb altres disciplines com la psicologia de l'educació, la psicologia de la instrucció, la psicologia social, la neurologia del desenvolupament o l'antropologia, així com actituds favorables a la col·laboració amb altres professionals o persones compromeses amb el desenvolupament infantil (psicopedags, educadors, pediatres, pares i mares...).
- Adoptar una actitud procliu a complir els principis ètics per a la investigació i la intervenció professionals amb persones en general i amb infants en particular.
- Desenvolupar una actitud reflexiva i crítica vers les condicions socioculturals i històriques en les quals té lloc el procés de desenvolupament humà.

Metodologia

- Exposicions per part del professor.
- Treball autònom de textos bàsics amb pautes elaborades per l'equip docent i treball autònom d'integració amb els continguts exposats pel professor.
- Sessions de seminari.
- Pràctiques de camp.
- Hores de tutoria i seguiment del treball individual i grupal.

Avaluació

- Informe grupal sobre observació i valoració del desenvolupament infantil i del seu context familiar. 30 per cent.
  - Informe individual sobre cerca documental i estudi monogràfic d'un tema. 20 per cent.
  - Examen: test (lectures obligatòries) i segona part amb tipologia de preguntes a concretar per cada professor el primer dia de classe (continguts exposats pel professor). 25 i 25 per cent respectivament.
- La qualificació global de l'assignatura s'obté sumant la nota obtinguda a l'activitat d'observació i valoració del desenvolupament infantil i el seu context familiar, la nota obtinguda al treball de cerca documental i estudi monogràfic, i la nota de les dues parts de l'examen. La nota de la primera activitat sumarà sempre que no sigui inferior a 1,5 punts i serà necessari haver obtingut un mínim de 3,5 punts entre l'examen i la segona activitat (3,5 d'entre un total de 7 punts).

L'estudiant que segueixi l'avaluació continuada i no superi l'assignatura a la primera convocatòria caldrà que realitzi l'examen a la segona convocatòria, sense opció a millorar les qualificacions obtingudes a les activitats.

Avaluació única

L'estudiant que vulgui acollir-se a l'avaluació única haurà de manifestar aquesta decisió per escrit al seu professor dintre del termini de vint dies naturals, comptables des de l'inici del període lectiu del semestre, com estableix la normativa complementària d'avaluació i qualificació dels aprenentatges de la Facultat de Psicologia.

L'avaluació única es realitzarà en un dia i horari determinat, dins del període que la Facultat estableixi, i consistirà en:

- Test (lectures obligatòries). 25 per cent.
- Preguntes obertes sobre el temari de l'assignatura. 25 per cent.
- Realització d'exercicis relacionats amb els continguts de les activitats realitzades a l'assignatura (anàlisi i valoració de protocols de la Taula de Desenvolupament Psicomotor; anàlisi i valoració de protocols de HOME; anàlisi de protocols de transcripció d'observacions d'acord amb un guió; anàlisi de casos; discussió de supòsits...). 50 per cent.

Recomanacions

Assistir a les sessions presencials. Implicar-se activament en l'estudi dels continguts de l'assignatura i la realització de les activitats. Planificar correctament el treball individual i grupal.

Temari

1. TEMA 1: Processos de desenvolupament i processos educatius

- 1.1 L'objecte d'estudi de la psicologia del desenvolupament.
- 1.2. Concepte de desenvolupament i factors explicatius del canvi psicològic.
- 1.3. Desenvolupament, cultura, educació i escolarització. Els contextos del desenvolupament.
- 1.4. Metodologia d'estudi de la psicologia del desenvolupament: dissenys transversals, longitudinals i seqüencials

• Objectius

- Generals

• Fonts d'informació associades

Shaffer, D. R. *Psicología del desarrollo. Infancia y adolescencia*. Madrid: Internacional Thomson Editores, 0. (Bibliografía Fonamental). (Bibliografía Fonamental)

2. TEMA 2: Les grans orientacions teòriques de la psicologia del desenvolupament

- 2.1 Controvèrsies en el estudi del desenvolupament.
- 2.2. Aproximació a les principals teories del desenvolupament.
- 2.3. Perspectives psicoanalítiques (Freud, Erikson).
- 2.4. Teories de l'aprenentatge.
- 2.5. La perspectiva ecològica de Bronfenbrenner.
- 2.6. La teoria de Piaget.
- 2.7. La teoria de Vygotsky.
- 2.8. Comparació i valoració de les diferents teories.

• Objectius

- Generals

• Fonts d'informació associades

Shaffer, D. R. *Psicología del desarrollo. Infancia y adolescencia*. Madrid: Internacional Thomson Editores, 0. (Bibliografía Fonamental). (Bibliografía Fonamental)

3. TEMA 3. Desenvolupament físic i psicomotor

- 3.1 Desenvolupament prenatal i característiques del nou-nat
- 3.2. El procés de naixement
- 3.3. Els reflexos: descripció i significació
- 3.4. El plor y la son: significació neurològica i psicològica
- 3.5. Desenvolupament físic

- 3.6. To, postura, equilibri, locomoció, pressió i manipulació.
- 3.7. Implicacions psicològiques del desenvolupament motor primerenc.

- **Objectius**

- **Generals**

- **Fonts d'informació associades**

- Shaffer, D. R. *Psicología del desarrollo. Infancia y adolescencia*. Madrid: Internacional Thomson Editores, 0. (Bibliografía Fonamental). (Bibliografía Fonamental)

4. TEMA 4: Desenvolupament cognitiu

- 4.1 Sensació i percepció: teories, mètodes d'investigació, capacitats dels nadons i desenvolupament posterior.
- 4.2. Processos bàsics d'aprenentatge: habituació, condicionament i imitació.
- 4.3. Memòria i atenció: reconèixer i recordar, capacitats dels nadons i desenvolupament posterior.
- 4.4. Intel·ligència sensoriomotora: diferenciació i coordinació d'esquemes d'acció, esquemes simbòlics, desenvolupament de la permanència de l'objecte.

- **Objectius**

- **Generals**

- **Fonts d'informació associades**

- Shaffer, D. R. *Psicología del desarrollo. Infancia y adolescencia*. Madrid: Internacional Thomson Editores, 0. (Bibliografía Fonamental). (Bibliografía Fonamental)

5. TEMA 5. Desenvolupament afectiu, social i de la personalitat

- 5.1 Desenvolupament de les emocions primàries i secundàries
- 5.2. Emocions i desenvolupament social inicial.
- 5.3. Perfils temperamentals inicials i desenvolupament posterior
- 5.4. Establiment i desenvolupament de l'afecció en bebès
- 5.5. Teories de l'afecció
- 5.6. Diferències individuals en la qualitat de l'afecció
- 5.7. Factors que influeixen en el establiment de l'afecció i el desenvolupament posterior
- 5.8. El concepte de si mateix.
- 5.9. De l'autoreconeixement a l'autoconcepte: un procés evolutiu.

- **Objectius**

- **Generals**

- **Fonts d'informació associades**

- Shaffer, D. R. *Psicología del desarrollo. Infancia y adolescencia*. Madrid: Internacional Thomson Editores, 0. (Bibliografía Fonamental). (Bibliografía Fonamental)

6. TEMA 6. Desenvolupament de la comunicació i el llenguatge

6.1 Les dimensions d'anàlisi del llenguatge: fonologia/fonètica, morfosintaxi, semàntica i pragmàtica

6.2. El context interpersonal del desenvolupament inicial de la comunicació i del llenguatge (formats d'atenció i acció conjunta; marcs interactius; parla adreçada a l'infant).

6.3. La comunicació prelingüística: evolució vocàlica i gestual al primer any de vida; la intencionalitat comunicativa.

6.4. Les primeres paraules.

6.5. L'explosió lexical i la parla telegràfica.

• Objectius

- Generals

• Fonts d'informació associades

Shaffer, D. R. *Psicología del desarrollo. Infancia y adolescencia*. Madrid: Internacional Thomson Editores, 0. (Bibliografía Fonamental). (Bibliografía Fonamental)

Fonts d'informació bàsica

Llibres

Vygotsky, L. S. *Interacción entre aprendizaje y desarrollo*. 1979. A: El desarrollo de los procesos psicológicos superiores. Barcelona: Grijalbo, pàg. 123-140. .

Triado, C. . *El desenvolupament de la comunicació i el llenguatge. Activitats i comunicació*. Barcelona: Llar del llibre, 1993.

Schaffer, H. R. *Decisiones sobre la infancia*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1984.

Palacios, J.; Marchesi, A; Coll, C. *Desarrollo Psicológico y Educación, 1: Psicología Evolutiva*. Madrid: Alianza Editorial, 1999.

Kaye, K. *La vida mental y social del bebé*. Barcelona: Paidós, 1986.

Gassier, J. *Manual del desarrollo psicomotor del niño*. Barcelona:: Toray-Masson., 1983.

Berger, K. S.; Thompson, R. . *Psicología del Desarrollo: Infancia y adolescencia*. Madrid: Editorial Médica Panamericana., 1997.

Shaffer, D. R. *Psicología del desarrollo. Infancia y adolescencia*. Madrid: Internacional Thomson Editores, 0. (Bibliografía Fonamental). (Bibliografía Fonamental)

Capítols

Garton, A. . *Ayuda social y desarrollo del lenguaje*. 1994. A: Interacción y desarrollo del lenguaje y la cognición. Barcelona: Paidós, pàg. 53-74.. A: Interacción y desarrollo del lenguaje y la cognición.

Barcelona: Paidós, pàg. 53-74.

Flavell, J. H. *Primera infància*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1993. A: Desarrollo cognitivo. Madrid: Aprendizaje Visor. (Bibliografía d'aprofundiment). A: Desarrollo cognitivo. Madrid: Aprendizaje Visor. (Bibliografía d'aprofundiment)

Basil Almirall, C. *El desenvolupament cognitiu i social*. Vic: Eumo, 1993.

A: Triado, C. (1993). *Psicologia Evolutiva*. Vic: Eumo, pàg. 41-64. (Bibliografía d'aprofundiment).

A: Triado, C. (1993). *Psicologia Evolutiva*. Vic: Eumo, pàg. 41-64. (Bibliografía d'aprofundiment)

Activitats

• D'aprenentatge autònom

	<u>Hores</u>
<i>Lectura, comprensió i anàlisi de bibliografia bàsica dels diferents temes de l'assignatura.</i>	36
Metodologia	Classe magistral
Avaluació	Test d'elecció múltiple de 45 preguntes.
25	Percentatge qualificació
<hr/>	
Hores totals	36

• De treball dirigit

	<u>Hores</u>
<i>Cerca documental i estudi monogràfic sobre un tema evolutiu.</i>	20
Metodologia	Seminari
Avaluació	-Informe escrit realitzat individualment, que serà avaluat d'acord amb la claredat del plantejament, la pertinència de les fonts documentals i l'organització.
20	Percentatge qualificació
<hr/>	
Hores totals	20

<i>Observació i valoració del desenvolupament psicològic a la primera infància i del context familiar.</i>	27
Metodologia	Seminari
Avaluació	-Participació a les sessions de pràctiques. -Informe escrit elaborat en grups d'entre 3 i 5 persones, valorat d'acord l'organització i l'eshaustivitat del se contingut.
30	Percentatge qualificació
<hr/>	
Hores totals	27

• Presencials

Hores

Exposició per part del professor dels continguts fonamentals dels temes del programa. 25

Metodologia	Classe magistral
Avaluació	Examen dels continguts exposats a classe, amb la tipologia de preguntes que cada professor determini i expliciti el primer dia del classe.
25	Percentatge qualificació

Hores totals 25

D'aprenentatge autònom

Organització i estudi dels continguts exposats pel professor i integració amb les informacions de les lectures obligatòries. 25

Metodologia	Classe magistral
-------------	------------------

Hores totals 25

Presencials

Assistència i participació a les sessions de formació i orientació per les pràctiques. 8

Metodologia	Seminari
Avaluació	Assistència, participació i guions/esquemes previs a l'informe.

Hores totals 8

Assistència i participació a les sessions d'orientació del treball de cerca documental i estudi monogràfic d'un tema. 5

Metodologia	Seminari
-------------	----------

Hores totals 5

Orientacions per a l'estudi de les lectures obligatòries (bibliografia bàsica). 4

Metodologia	Seminari
-------------	----------

Hores totals 4

Hores

Factor hores/crèdit 25

Ajustat

Tipus	Activitats	Factor hores/crèdit	
<i>De treball dirigit</i>	Cerca documental i estudi monogràfic sobre un tema evolutiu.	20	0.8

Tipus	Activitats	Factor hores/crèdit	
	Observació i valoració del desenvolupament psicològic a la primera infància i del context familiar.	27	1.08
	Hores totals	47	1.88
<i>D'aprenentatge autònom</i>	Lectura, comprensió i anàlisi de bibliografia bàsica dels diferents temes de l'assignatura.	36	1.44
	Organització i estudi dels continguts exposats pel professor i integració amb les informacions de les lectures obligatòries.	25	1.0
	Hores totals	61	2.44
<i>Presencials</i>	Exposició per part del professor dels continguts fonamentals dels temes del programa.	25	1.0
	Assistència i participació a les sessions de formació i orientació per les pràctiques.	8	0.32
	Assistència i participació a les sessions d'orientació del treball de cerca documental i estudi monogràfic d'un tema.	5	0.2
	Orientacions per a l'estudi de les lectures obligatòries (bibliografia bàsica).	4	0.16
	Hores totals	42	1.0
	Hores totals	150	6.0